

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

**MLADI ZA
AGENDU 2030:**

**PRIRUČNIK ZA
UKLJUČIVANJE
CILJEVA
ODRŽIVOOG
RAZVOJA U
LOKALNE
OMLADINSKE
POLITIKE**

BOŠ
БЕОГРАДСКА
ОТВОРЕНА
ШКОЛА

Fondacija Bfpe za razvojne studije
Fondation Bfpe pour les études de développement

CENTAR ZA VISOKE
EKONOMSKI STUDIJE

FONDACIJA ANA I VLADE
DIVAC

FONDACIJA
CENTAR ZA
DEMOKRATIJU

smart
KOLEKTIV

toc

немачка
сарађња

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Priručnik je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs

**MLADI ZA AGENDU 2030:
PRIRUČNIK ZA UKLJUČIVANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U LOKALNE
OMLADINSKE POLITIKE**

Izdavač

TOC

Za izdavača

Goran Radisavljević

Urednik

Ivana Damnjanović

Autor

Tatijana Pavlović Križanić

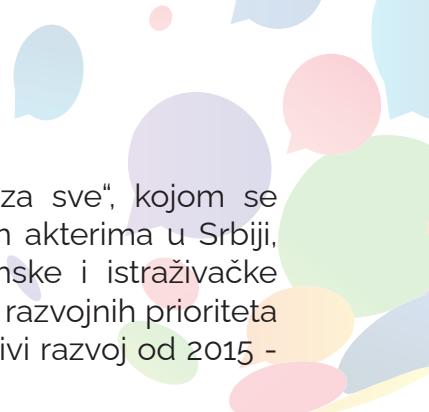
Dizajn i prelom

Vuk Ninić

Sadržaj

1. UVODNE NAPOMENE	6
2. SVRHA I NAMENA PRIRUČNIKA	8
3. ŠTA JE AGENDA 2030 I ZAŠTO JE VAŽNA ZA MLADE	10
4. INDIKATORI OSTVARIVANJA CILJEVA AGENDE 2030 OD ZNAČAJA ZA MLADE U REPUBLICI SRBIJI	14
5. USPOSTAVLJANJE LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE I OMLADINSKOG ORGANIZOVANJA ZASNOVANOG NA AGENDI 2030.....	32
6. INTEGRISANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U LOKALNE AKCIONE PLANOVE ZA MLADE (LAPM).....	38
7. FINANSIRANJE PROJEKATA OMLADINSKE POLITIKE KOJIMA SE OSTVARUJU CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA	48
8. ČEK LISTA UKLJUČIVANJA CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE	52
9. UMESTO ZAKLJUČKA.....	54

1. UVODNE NAPOMENE

Ovaj priručnik je pripremljen u okviru Platforme „Održivi razvoj za sve“, kojom se uspostavlja opštedruštveni dijalog među najznačajnijim nedržavnim akterima u Srbiji, uključujući organizacije civilnog društva, poslovni sektor, akademske i istraživačke institucije, profesionalna udruženja, medije i građane, o usklađivanju razvojnih prioriteta Srbije sa ciljevima sadržanim u Agendi Ujedinjenih nacija za održivi razvoj od 2015 - 2030.

Platforma je strukturisana u tri tematska stuba koji odgovaraju trima dimenzijama održivog razvoja: socijalnoj, ekonomskoj i dimenziji zaštite životne sredine, ali funkcioniše na integriran način, u skladu sa uskom povezanošću i isprepletenošću ciljeva održivog razvoja.

Platformu „Održivi razvoj za sve“ podržavaju Vlade Švajcarske i Nemačke a sprovodi je Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, u okviru projekta „Reforma javnih finansija – Agenda 2030“. Partneri na projektu su Beogradska otvorena škola, Fondacija BFPE za odgovorno društvo, Centar za visoke ekonomske studije, Fondacija Ana i Vlade Divac, Fondacija Centar za demokratiju, Timočki omladinski centar i Smart kolektiv.

Priručnik je namenjen akterima omladinske politike (udruženjima mладих и за младе, Kancelarijama za mlade i Institutcijama koje se bave mладима), kako bi pravilno razumeli kako da ciljeve održivog razvoja postave u središte omladinskih politika u svojoj lokalnoj zajednici. Dalja dosledna afirmacija položaja i uloge mладих u društvu se može mnogo efikasnije realizovati povezivanjem sa ostvarivanjem ključnih potciljeva održivog razvoja, čak i ako se to na prvi pogled ne uočava. To akterima lokalne omladinske politike daje ulogu važnih igrača u procesu ostvarivanja ciljeva održivog razvoja. Ovo ne zahteva preveliki dodatni amgažman, osim usklađivanja politika i procedura koje već postoje, kao i odgovarajuće praćenje i izveštavanje o postignutim rezultatima.

Izrada priručnika je nastavak aktivnosti koje Timočki omladinski centar realizuje u saradnji sa Centrom za visoke ekonomske studije na promovisanju ciljeva održivog razvoja među mладима i uspostavljanju mehanizama za integrisanje ciljeva Agende 2030, kroz njihovu lokalizaciju, u lokalne omladinske politike gradova i opština u Srbiji.

2. SVRHA I NAMENA PRIRUČNIKA

Od usvajanja Agende za održivi razvoj 2030 u septembru 2015. godine, uloga mladih bila je od velike važnosti za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. U međunarodnim procesima, koji su podržavali implementaciju Agende 2030, mlađi nikada nisu bili viđeni samo kao puki korisnici Agende 2030, već pre svega kao aktivni učesnici u njenom razvoju i punopravni partneri u svim aktivnostima, koje podržavaju njenu implementaciju i praćenje. U tom smislu, aktivno angažovanje mladih u naporima koje gradovi i opštine u Srbiji ulažu da bi ostvarili ciljeve Agende 2030 je od ključnog značaja za postizanje održivih, inkluzivnih i stabilnih lokalnih zajednica i za sprečavanje pretnji i izazova održivom razvoju, uključujući uticaje klimatskih promena, nezaposlenosti, siromaštva, rodne nejednakosti, sukoba i migracija.

Agenda 2030 do sada nije bila posebno prepoznata u omladinskim politikama u lokalnim zajednicama u Srbiji. Iako mlađi u Srbiji veoma jasno definišu i uočavaju osnovne probleme sa kojima se suočavaju: nezaposlenost, nepovoljan položaj na tržištu rada, nejednaku dostupnost usluga na celoj teritoriji Srbije, višedecenjske migracije mlađih u privredne i ekonomski centre i odliv visoko kvalifikovanih mlađih ljudi u inostranstvo, kao i nepovoljan položaj marginalizovanih grupa mlađih (Roma i Romkinja, devojčica i mlađih žena, migranata), mlađi ne povezuju rešavanje ovih sistemskih problema sa ostvarivanjem ciljeva iz Agende 2030.

3. ŠTA JE AGENDA 2030 I ZAŠTO JE VAŽNA ZA MLADE

Agenda 2030 definiše 17 glavnih ciljeva održivog razvoja za period do 2030. godine, od kojih su za mlade i ostvarivanje ciljeva omladinskih politika posebno važni sledeći ciljevi:

- Cilj 1. Smanjiti rizike siromaštva i socijalne isključenosti mlađih;
- Cilj 3. Obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za ljude svih generacija, žena i muškaraca;
- Cilj 4. Obezbediti inkluzivno i pravedno, kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnost celoživotnog učenja za sve;
- Cilj 5: Okončati nasilje i diskriminaciju prema ženama i devojkama obezbeđivanjem jednakih mogućnosti u svim sferama života;
- Cilj 8. Promovisati kontinuirani, inkluzivan i održiv ekonomski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve;
- Cilj 11. Transformisati gradove i naselja u inkluzivne, bezbedne, otporne i održive životne prostore;
- Cilj 16. Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbediti pristup pravdi za sve i izgraditi delotvorne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima.

U Agendi se izdvaja nekoliko načela i principa koji su važni za mlade: pravo na obrazovanje, pristup nauci, tehnologiji i inovacijama, pravo na rad pod jednakim uslovima u održivom ekonomskom okruženju, pravo na zdravu životnu sredinu. Vlada Republike Srbije direktno je učestvovala u razvoju i pisanju Agende održivog razvoja, kroz uključivanje građana u proces, putem konsultacija i direktnim učešćem predstavnika države na globalnim forumima, na kojima su definisani ciljevi održivog razvoja. U decembru 2015. godine, osnovana je međuresorna radna grupa za sprovоđenje Agende za održivi razvoj 2030, sa zadatkom da prati njenu implementaciju, koordinira stavove nadležnih ministarstava i priprema periodične izveštaje o njenoj primeni. Ostvarivanje ciljeva prati se kroz 247 indikatora, od kojih se u Srbiji prikupljaju podaci i izveštava o 107 indikatora od strane Republičkog zavoda za statistiku, kao nacionalne statističke institucije.

U 2021. godini, Timočki omladinski centar (TOC) je u saradnji sa Centrom za visoke ekonomski studije CEVES u okviru Platforme „Održivi razvoj za sve“, realizovao istraživanje o prepoznavanju i značaju ciljeva održivog razvoja kod mladih u Republici Srbiji. Čak 83% mladih u istraživanju je odgovorilo da uopšte nije upoznato ili da nije dovoljno upoznato sa Agendom 2030. Samo 14% mladih je odgovorilo da zna neku domaću ili međunarodnu instituciju ili organizaciju koja radi na realizaciji ciljeva održivog razvoja. Kada su u pitanju dimenzije održivog razvoja, mladima je najvažnija dimenzija zaštite životne sredine, zatim dimenzija socijalne inkluzije, a tek onda dimenzija ekonomskog rasta. Za mlade u Srbiji, pet najvažnijih ciljeva održivog razvoja su: dostupno besplatno i kvalitetno obrazovanje, univerzalna pokrivenost zdravstvenom zaštitom, odsustvo gladi, odsustvo siromaštva i univerzalni pristup pijaćoj vodi i kanalizaciji.

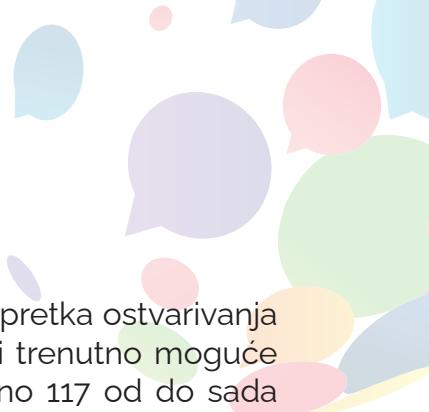
Analizirajući vrednosne stavove učesnika, prvenstveno onih koji su učestvovali na fokus grupama organizovanim u okviru istraživanja, očigledno je da mladi Agendu 2030 intuitivno razumeju kao skup aktivnosti i procesa usmerenih skoro isključivo na zaštitu prirodnih resursa i životne sredine. Koncept održivog ekonomskog rasta i dostojanstvenog rada im je uglavnom nejasan i vide ga samo u kontekstu poboljšanja zarada radnika, pre svega u privatnom sektoru i smanjenja ekonomске eksploatacije i nesigurnog zapošljavanja, bez elementarne radno-pravne zaštite. Nužnost investiranja u ekonomski i socijalnu infrastrukturu, ljudski kapital, preduzetništvo i inovacije, što je zapravo jedan od nosećih stubova Agende 2030, im nije visoko na listi prioriteta. U tom smislu, mladi u najvećem broju slučajeva nisu u stanju da uspostave direktnu vezu između investiranja u transfere tehnologija, istraživanja, nauku, inovacije i razvoj i boljeg života za sve građane u Srbiji, a posebno za mlade.

Iako u ovom trenutku mladi nisu dovoljno upoznati sa svrhom, ciljevima i mehanizmima za ostvarenje Agende 2030, neophodno je da se mladi i svi akteri, koji zastupaju interes mladih u lokalnim zajednicama: Kancelarije za mlade, Saveti za mlade, udruženja mladih i udruženja za mlade i njihovi savezi, profilišu kao snažan saveznik svim ostalim organima javne vlasti i institucijama u lokalnoj samoupravi, koje rade na realizaciji ciljeva održivog razvoja na lokalnom nivou.

Ciljevi održivog razvoja bi trebalo da budu postavljeni u sam centar omladinske politike u lokalnim zajednicama, prvenstveno kroz predstojeće aktivnosti na izradi novih Akcionih planova za mlade u većini gradova i opština u Srbiji, ali i kroz snažnu finansijsku i stručnu podršku udruženjima mladih i udruženjima za mlade. Ovi ciljevi bi trebalo da budu osnova svim projektima usmerenim na unapređenje zapošljavanja, kvaliteta i pristupa obrazovanju i poboljšanju zdravstvene zaštite mladih ali i povećanju broja mladih koji aktivno učestvuju u realizaciji ciljeva omladinske politike u lokalnim zajednicama.

4. INDIKATORI OSTVARIVANJA CILJEVA AGENDE 2030 OD ZNAČAJA ZA MLADE U REPUBLICI SRBIJI

Republički zavod za statistiku je na internet platformi za praćenje napretka ostvarivanja cijeva održivog razvoja postavio podatke na osnovu kojih je u Srbiji trenutno moguće pratiti napredak u ostvarivanju ciljeva Agende 2030 i to kroz ukupno 117 od do sada kreiranih 247 indikatora. U publikaciji Republičkog zavoda za statistiku „Ne izostaviti nikoga iz razvoja! Napredak u ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja među mladima u Srbiji”, koja je izrađena uz podršku GIZ-a i vlada Švajcarske i Nemačke dat je prikaz ostvarivanja ciljeva održivog razvoja u odnosu na mlade. Ne izostaviti nikoga iz razvoja” (Leave No One Behind) osnovno je načelo Agende 2030. i njenih ciljeva održivog razvoja. Ovo načelo je odraz jednoglasne odlučnosti svih država da se u potpunosti iskorene siromaštvo, socijalna isključenost i diskriminacija u svim oblicima, te da se smanje nejednakosti i različiti oblici ranjivosti koji isključuju pojedince i društvene grupe iz razvojnih procesa i umanjuju njihov razvojni potencijal i blagostanje, ali i razvojni potencijal čovečanstva u celini.

Zbog ukrštanja različitih faktora isključivanja, pojedine grupe – kao što su mlade žene i devojčice, mladi koji žive u ruralnim ili nerazvijenim delovima Srbije, mladi Romi i Romkinje i nezaposleni mladi sa nižim stepenom obrazovanja, suočavaju sa višestrukim, uzajamno osnažujućim faktorima uskraćivanja i nejednakosti, koji dovode do toga da budu izostavljeni iz razvojnih procesa. Pet ključnih faktora isključivanja su: diskriminacija (na osnovu neke od nasleđenih ili stečenih osobina), geografska udaljenost ili nastanjenost u nepovoljnem geografskom području (degradirana životna sredina, odsustvo saobraćaja i komunikacija, nerazvijena ekonomija, tehnologija, usluge), upravljanje (neadekvatni zakoni, politike, netransparentne i neodgovorne institucije, odsustvo demokratskog učešća), socio-ekonomski status (nejednakosti u pristupu resursima, mogućnostima za zapošljavanje, siromaštvo i uskraćivanje), osjetljivost na šokove (konflikti, krize, klimatske promene i prirodne katastrofe).

1 SVET BEZ SIROMAŠTVA

CILJ 1.

SVET BEZ SIROMAŠTVA

(indikatori 1.2.1./1.2.2.)

Mladi starosti 16-24 godine u Srbiji izloženi su većim rizicima od siromaštva i socijalne isključenosti nego ukupno stanovništvo. Stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti 2019. godine za mlade je 36,2%, dok je za ukupno stanovništvo 31,7%.

3 DOBRO ZDRAVLJE

CILJ 3. DOBRO ZDRAVLJE

(indikatori 3.7.1./3.7.2./3.8.1b)

Stopa rađanja kod adolescentkinja 15-19 godina na 1000 žena iz te grupe (indikator COR 3.7.2) je u periodu od 2010. godine kada je iznosila 19,9%, opala u 2019 za 6,3 procentna poena i iznosila je 13,6%.

4 KVALITENO OBRAZOVANJE

CILJ 4.

KVALITETNO

OBRAZOVANJE

(indikator 4.1.2.s/4.3.1./4.6.1.)

Deca iz najsromašnijih porodica imaju slabije šanse u odnosu na decu iz najbogatijih domaćinstava da završe srednju školu, deca iz naselja koja nisu gradsko u odnosu na decu iz grada, kao i devojčice u odnosu na dečake. Stopa završavanja srednjeg obrazovanja (indikator 4.1.2.s) u 2019. godini iznosila je 97,7%. Kod dece iz najsromašnijih domaćinstava bila je 93%, a kod najbogatijih 99,5%. Stopa učešća mladih (15-24 godine) u formalnom i neformalnom obrazovanju i obukama bila je 66,9% (60,3% muškarci, a 73,9% žene).

5 RODNA RAVNOPRAVNOST

CILJ 5. RODNA RAVNOPRAVNOST

(indikatori 5.3.1./5.2.1./5.2.2./5.4.1./5.6.1.)

U 2019. godini povećan je udeo žena 20-24 godine koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre 15. i pre 18. godine (indikator COR 5.3.1), u odnosu na 2010. i 2014. godinu. Pre 15. godine u brak je stupilo 1,2% žena, a pre 18. godine 5,5%. Udeo žena i devojaka starosti 18 do 74 godine koje jesu ili koje su bile izložene fizičkom, seksualnom ili psihološkom nasilju od strane sadašnjeg ili bivšeg intimnog partnera tokom proteklih 12 meseci (indikator COR 5.2.1.) je visok i iznosi 7,4% kod žena uzrasta 18-29 godina, ali je ipak nešto niži nego u opštoj populaciji gde iznosi 9,2%.

8 DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

CILJ 8. DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

(indikatori 8.6.1./8.3.1/8.5.1.)

Stopa aktivnosti i zaposlenosti mlađih (15-24 godine), prema Anketi o radnoj snazi (ARS), u 2020. godini bile su znatno niže, a stope nezaposlenosti i neaktivnosti znatno više nego za ukupno stanovništvo radnog uzrasta (15-64 godine). Opšta stopa nezaposlenosti bila je 9,5%, a mlađih više nego dvostruko veća - 26,6%. Stopa neaktivnosti za opštu populaciju bila je 32,3%, a za mlađe takođe više nego dvostruko viša - 71,7%. Udeo mlađih 15-29 godina koji nisu obuhvaćeni obrazovanjem, zaposlenošću ili obukom (indikator COR 8.6.1.) u 2014. godini je bio 25,3% (23,7% muškarci, a 27% žene), dok je u 2020. godini opao i iznosio je 20% (18,4% muškarci, a 21,6% žene). Udeo neformalne zaposlenosti (indikator COR 8.3.1.) veći je među mlađima nego među starijim kategorijama zaposlenih: u 2020. godini među zaposlenima koji imaju 15-24 godine bilo je 21,4% neformalno zaposlenih, među zaposlenima koji imaju 25-54 godine 11,6%, a među zaposlenima koji imaju 55-64 godine 19,8%. Mlađi koji su zaposleni zaraduju manje od zaposlenih iz starijih kategorija stanovništva, a prosečne zarade zaposlenih žena su niže od prosečnih zarada muškaraca.

11 ODRŽIVI GRADOM I ZAJEDNICE

CILJ 11. INKLUZIVNI, BEZBEDNI, PRILAGODLJIVI I ODRŽIVI GRADOVI I NASELJA

(indikatori 11a i 11b)

Podržati pozitivne ekonomске, socijalne i ekološke veze između urbanih, perifernih i ruralnih oblasti jačanjem nacionalnog i regionalnog razvojnog planiranja i značajno povećati broj gradova i naselja koji usvajaju i primenjuju integrisane politike i planove usmerene ka inkluziji, efikasnosti resursa, ublažavanju klimatskih promena i prilagođavanju njima, otpornosti na elementarne nepogode, takođe razviti i implementirati, u skladu sa Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa 2015–2030, sveobuhvatno upravljanje rizicima od elementarnih nepogoda na svim nivoima. Podaci iz 2020. godine ukazuju na smanjenje stope recikliranja komunalnog otpada i smanjenje ocene za primenu nacionalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa.

16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE

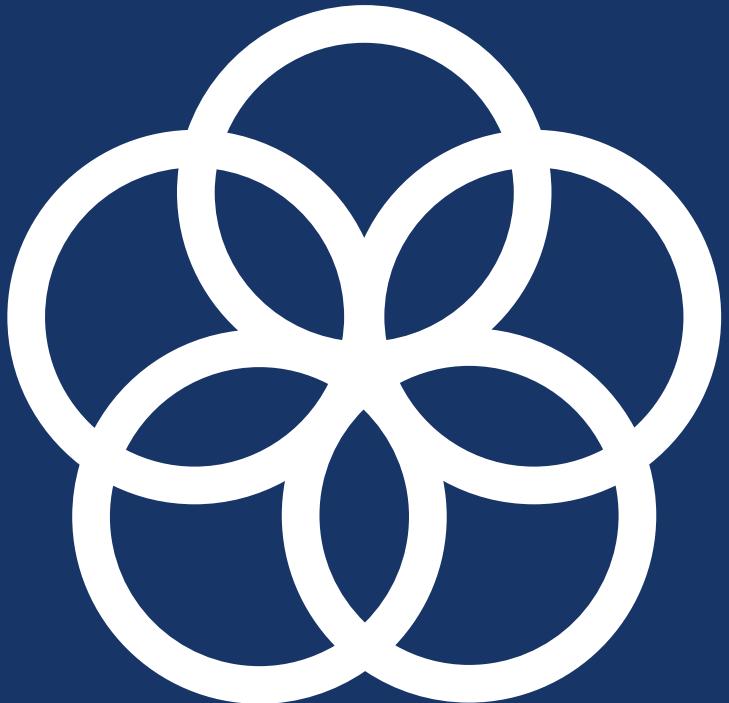

CILJ 16. MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE

(indikatori 16.b.1./10.3.1./16.3.1.)

Udeo žena reproduktivnog uzrasta (15-49) koje su izjavile da su tokom prethodnih 12 meseci imale osećaj da su diskriminisane iznosi 6,9%. Ukupno 4,4% žena uzrasta 15-24 godine se osećalo diskriminisano, a nešto je veći procenat žena uzrasta 25-29 godina (7,3%).

17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA

CILJ 17. PARTNERSTVOM DO CILJEVA

(indikator 17.8.1.)

Podaci iz 2020. godine u vezi sa korišćenjem interneta tokom poslednja tri meseca (indikator COR 7.8.1.) pokazuju da mladi (16-24 godine) koriste internet znatno češće nego starije generacije, a posebno one najstarije i da nema razlika među polovima. Svi mladi navedenog uzrasta koristili su internet u poslednja tri meseca, dok je svega 59,2% žena i 64,2% muškaraca uzrasta 55-74 godine koristilo internet u poslednja tri meseca. Svi muškarci uzrasta 16-24 godine koristili su mobilni telefon i računar tokom poslednja tri meseca, dok je mobilni koristilo 99,6% žena, a računar 96,2% žena.

5. USPOSTAVLJANJE LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE I OMLADINSKOG ORGANIZOVANJA ZASNOVANOG NA AGENDI 2030

Preuzimanje odgovornosti od strane pojedinca u procesima donošenja odluka i njegov aktivizam kroz samooorganizovanje suština su udruživanja i razvijanja organizacija civilnog društva (OCD). Mlada osoba treba da utiče na odluke o ličnom razvoju, ali i o razvoju zajednice i društva uopšte. Inicijative civilnog društva čine organizacije i grupe ljudi koji kreiraju konkretne ciljeve delovanja unutar demokratskog sistema i razdvojene su od političkog i ekonomskog društva. One mogu biti neformalne i formalne.

Formalne i neformalne inicijative se realizuju kroz instrumente omladinskih politika. Zakon o mladima predviđa nekoliko ključnih instrumenata lokalne omladinske politike. To su saveti za mlade u gradovima i opštinama, kancelarije za mlade, lokalni akcioni planovi za mlade, finansiranje lokalne omladinske politike, finansiranje i uključivanje udruženja mladih i za mlade u proces sprovodenja strategije za mlade na lokalnom nivou i omladinski klubovi.

Preporuke nadležnog ministarstva za omladinu Republike Srbije odnose se pre svega na uspostavljanje jedinstvenog sistema za sprovođenje politike za mlade i jasno definisanim delokrugom rada svakog elementa institucionalne infrastrukture omladinske politike. Pre svega, lokalna samouprava mora da imenuje većnika zaduženog za brigu o mladima, koji se brine o usvajanju budžeta za mlade i svih politika od značaja za bolji život mladih. Definisanje i realizaciju procesa izrade i sprovodenja omladinske politike na lokalnu sprovodi Savet za mlade kao multisektorsko telo.

Savet za mlade pored praćenja i izrade lokalne politike za mlade, učestvuje i u izradi LAP-ova i daje mišljenje na sve nacrte odluka i propisa koje donosi lokalna samouprava vezana za značaj mladih u toj sredini. Za kvalitetnu brigu i sprovođenje lokalne omladinske politike nije dovoljan većnik i Savet za mlade već lokalna samouprava mora da formira Kancelariju za mlade. Kancelarija razvija, sprovodi i prati lokalnu omladinsku politiku, inicira izradu LAP-a, prati sprovođenje LAP-a, umrežava sve relevantne partnere, podstiče aktivizam i obezbeđuje aktivno učešće mladih u procesima donošenja odluka, prati trošenje budžeta za mlade, predstavlja logističku podršku udruženjima mladih i za mlade, kao i inicijative mladih.

Daljim razvojem institucija i mehanizama koji omogućavaju da se postojeći resursi efikasno koriste u dostizanju zadatog cilja predstavlja i formiranje omladinskih centara pri lokalnim sredinama. Omladinski centri svojim programima i aktivnostima nude mladima nove

prilike za razvoj, ostvarenje prava i potreba kroz informisanje, neformalno obrazovanje, aktiviranje, druženje i povećavaju osećaj pripadnosti svom kraju ili gradu, motivišući mlade da u svojoj zajednici ostave pozitivan trag. Ovako formirani omladinski centri pružaju mladima mogućnost da budu na sigurnom mestu, pre svega mladima u riziku kojima nisu dostupne adekvatne razvojne mogućnosti jer su u stalnom zdravstvenom, socijalnom ili ekonomskom riziku. Omladinski centri treba da predstavljaju mesta koja okupljaju mlade sa različitim interesovanjima. Interesovanja mogu biti od aktivnog učešća, volontiranja, umetničkog izražavanja, sticanja raznih veština i znanja, sticanja prijatelja do savetovanja i mentorstva sa omladinskim radnicima.

Ovakva raznolikost programa i mogućnosti za razvoj mlađih daju mogućnost mladima da doprinesu zajednici, ali i da budu prepoznati kao aktivni građani sredine u kojoj žive. Centar omogućava održavanje dvosmernog odnosa pre svega sa mladima u riziku, ali i sa opštom populacijom, kako bi se kroz participativni pristup projektovale buduće aktivnosti i usluge koje mogu dobiti krajnji korisnici. Omladinski centri mogu imati ulogu civilnog ombudsmana koji vodi brigu preko svog tima o korisnicima i to putem stručne službe: pravnik, psiholog, sociolog kao i grupe samopomoći.

Omladinski centri treba da predstavljaju gradski deo javnog prostora za mlađe u kojima se realizuju programi i usluge usmereni na direktnu podršku mlađima. Kao mesta koja omogućavaju direktni rad sa mlađima pre svega za teme koje su mlađi prepoznali kao značajne i samim tim stvaraju uslove i podršku za lični i profesionalni razvoj mlađih, a pre svega onih u riziku kako bi bili sastavni deo društva u kome žive.

U ovom trenutku, kancelarije za mlađe, koje su ključni institucionalni mehanizam omladinskog organizovanja u lokalnim samoupravama, nalaze se na prekretnici. Najavljenе су izmene Zakona o mlađima kao i usvajanje nove Strategije o mlađima, koje bi trebalo da daju odgovor na pitanje da li bi instrumenti omladinske politike trebalo da se bave samo omladinskom politikom i omladinskim organizovanjem ili i drugim važnim pitanjima koja su od značaja za mlađe a nisu primarno određena kao pitanja omladinske politike (životna sredina, migracije, pristup uslugama, učešće u javnom životu, regionalni i lokalni ekonomski razvoj). Veliki broj aktivista omladinskih organizacija kao i mlađih koji su na različite načine društveno angažovani, smatraju da bi mlađi mnogo više trebalo da budu uključeni u procese donošenja odluka u svojim lokalnim samoupravama i to

ne samo u oblastima koje su izvorno, Strategijom o mladima i Zakonom o mladima definisane kao pitanja omladinske politike, nego i u svim drugim oblastima i sektorima koji su u obavezi da primenjuju i sprovode ciljeve održivog razvoja u skladu sa Agendom 2030, a koji za sada ne vide mlade kao svoju ciljnu grupu.

Svakako da bi kancelarije za mlade trebalo da se bave i drugim pitanjima koja nisu isključivo u domenu omladinske politike, a koja su bitna za društveni položaj mlađih. Pravce delovanja kancelarija za mlade i obuhvat pitanja kojima bi kancelarije za mlade trebalo da se bave daju upravo ciljevi održivog razvoja – odnosno Agenda 2030. U ovim ključnim razvojnim oblastima kancelarije za mlade bi trebalo da obezbeđuju i osiguravaju da se na teritoriji jedinice lokalne samouprave sprovode „mere i aktivnosti koje preduzimaju Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, a koje imaju za cilj unapređivanje društvenog položaja mlađih i stvaranje uslova za ostvarivanje potreba i interesa mlađih u svim oblastima koje su od interesa za mlade.“ (Zakon o mladima, član 1 stav 1).

Agenda 2030 se može razumeti i iskoristiti kao most koji će omogućiti kancelarijama za mlade da se bolje pozicioniraju i profilišu kao važan akter u političkim procesima na lokalnu, koji su od veoma velikog značaja za mlade a nisu izvorno, Strategijom za mlade i Zakonom o mladima definisana kao pitanja omladinske politike. U tom smislu, kroz sprovodenje podciljeva Agende 2030 koji su definisani i utvrđeni krovnim planskim dokumentom u gradu/opštini – Planom razvoja a zatim i kroz operacionalizaciju mera iz Plana razvoja u Akcionom planu za mlade, kancelarije za mlade mogu da obezbede mehanizme intersektorske koordinacije i uređivanja pitanja od značaja za mlade, koji u drugim sektorima nisu dovoljno uređeni (na primer, učešće u definisanju urbanističkih i planskih prioriteta, davanje mišljenja na programe kulturnih i sportskih ustanova koje se finansiraju iz opštinskog budžeta, davanje mišljenja o programima i akcionim planovima u oblasti zaštite životne sredine, obrazovanja, socijalne zaštite i sl). Procesi planiranja i kreiranja propisa i mera od značaja za mlade, čiji su nosioci organi i tela iz drugih sektora, po pravilu ne uključuju predstavnike mlađih kao korisnika ili ciljne grupe.

Ovo je posebno važno jer je izmenama Zakona o lokalnoj samoupravi iz 2018. godine omladinska politika postala deo izvornog delokruga gradova i opština – te jedinice

lokalne samouprave imaju pravo i obavezu da ovu oblast urede, da uspostave sistemsku lokalnu javnu politiku u ovoj oblasti (usvajanje strategije, akcionog plana i definisanje adekvatnih lokalnih mehanizama, mera i aktivnosti za njihovo sprovođenje).

U budućnosti bi svakako trebalo nastaviti sa osiguranjem kvaliteta programa omladinskog rada i profesionalizacijom omladinskog rada u Srbiji. Država treba i mora da omogući transparentno učešće mladih u procesu donošenja odluka kroz postojeće mehanizme, a ne da ih samo deklarativno podržava, a u praksi onemogućava realnu participaciju, negirajući kapacitete i prava mladih. Prioritet u ovom procesu jeste da najkompetentniji utiču na donošenje odluka i da njihovo mišljenje bude ispred interesnih grupa koje ne brinu o dobrobiti mladih. Učešće je moguće obezbediti, kako u dizajniranju programa za mlade, tako i u njegovoj implementaciji i evaluaciji, i u tim procesima bi dosledno insistiranje na načelima i implementaciji ciljeva Agende 2030 moglo da bude jako oružje. Omladinsko organizovanje, aktivizam i participacija, moraju da ostanu nezavisni i da tako utiču na unapređenje života mladih, ali i da u tome imaju partnera u državi.

6. INTEGRISANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U LOKALNE AKCIJONE PLANOVE ZA MLADE (LAPM)

Nacionalna strategija za mlađe za period 2015-2025. ne pominje direktno ciljeve održivog razvoja kao jednu od polaznih osnova za definisanje aktivnosti (mera) za ostvarivanje strateškog i posebnih ciljeva omladinske politike, jer je stupila na snagu u februaru 2015. godine, a Agenda 2030 je formalno usvojena u septembru te iste godine. Kako je tokom sedmogodišnje primene Nacionalne strategije za mlađe došlo do značajnih promena na međunarodnom nivou i donesen je veliki broj dokumenata koji u velikoj meri određuju buduće pravce omladinske politike u Republici Srbiji, Ministarstvo nadležno za omladinu je započelo proces izrade nove Strategije za mlađe i izmene Zakona o mladima.

Bez obzira na ovo, svih devet strateških ciljeva važeće Nacionalne strategije za mlađe za period 2015-2025. u celini se uklapaju u ciljeve održivog razvoja i moguće ih je na odgovarajući način realizovati na lokalnom nivou, kako bi se za svaki od navedenih ciljeva kreirale mere i usluge mlađih u celini prilagođene potrebama lokalne sredine.

STRATEŠKA OPREDELJENJA NACIONALNE STRATEGIJE ZA MLADE ZA PERIOD 2015-2025.	CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA AGENDE 2030.
Povećanje zapošljivosti i zaposlenosti mladih žena i muškaraca	<p>8 DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST</p> <p>8.5. do kraja 2030. postići punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za mlade ljude i osobe sa invaliditetom kao i istu zaradu za rad iste vrednosti 8.6. Bitno smanjiti udio mladih koji nisu zaposleni niti su u procesu obrazovanja, odnosno obuke</p>
Povećanje kvaliteta i mogućnosti za sticanje kvalifikacija i razvoj kompetencija i inovativnost mladih	<p>4 KVALITETNO OBRAZOVANJE</p> <p>4.4. Do kraja 2030. znatno povećati broj mladih i odraslih koji imaju relevantne tehničke i stručne veštine, za zaposlenje, pristojne poslove i preduzetništvo 4.5. Do kraja 2030. eliminisati rodnu nejednakost u obrazovanju i obezbediti jednak pristup svim nivoima obrazovanja i stručnim obukama za ranjive grupe, uključujući osobe sa invaliditetom, starosedelačko stanovništvo i decu u ranjivim situacijama. 4.7. Do kraja 2030. obezbediti da svi učenici steknu znanja i veštine potrebne da se unapredi održivi razvoj, između ostalog i putem edukacije za održivi razvoj i održive stilove života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, kao i za promovisanje kulture mira i nenasilja, pripadnosti globalnoj zajednici i poštovanja kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju.</p>

Aktivno učešće mladih žena i muškaraca u društvu	 <p>16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE</p>	16.7. Osigurati odgovoran, inkluzivan, participoran i reprezentativan proces donošenja odluka na svim nivoima odlučivanja
Poboljšati zdravlje i blagostanje mladih žena i muškaraca	 <p>3 DOBRO ZDRAVLJE</p>	<p>3.4. Do 2030, smanjiti za jednu trećinu prevremenu smrtnost od nezaraznih bolesti prevcijom i lečenjem i promovisanjem mentalnog i fizičkog zdravlja</p> <p>3.5. Ojačati mere prevencije i tretmana zloupotrebu supstanci, uključujući i zloupotrebu narkotika i alkohola</p> <p>3.6 Do kraja 2020. na globalnom nivou prepoloviti broj smrtnih slučajeva i povreda do kojih dolazi u saobraćajnim nesrećama</p>
Unaprediti uslove za razvijanje bezbednosne kulture mladih	 <p>11 ODZVIĆI GRADOVU I ZAJEDNICU</p>	<p>11.7. Do 2030 obezbediti ubiverzalan pristup sigurnim, inkluzivnim i pristupačnim zelenim i javnim površinama posebno za žene i decu, starije i lica sa invaliditetom;</p> <p>11.7.2. Smanjiti broj žrtava fizičkog ili seksualnog nasilja prema polu, starosti ili psihičkom i fizičkom invaliditetu</p>

Ojačati podršku društvenom uključivanju mlađih iz kategorija u riziku od socijalne isključenosti	10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI 	10.2 Do 2030, osnažiti i promovisati socijalnu, ekonomsku i političku inkluziju svih, bez obzira na uzrast, pol, invaliditet, rasu, etnicitet, poreklo, veru, ekonomski ili drugi status 10.4 Uvojiti politike, pre svega poreske, u pogledu zarada i socijalne zaštite kako bi se postepeno postigla veća jednakost u zajednici
Povećati mobilnost, obim međunarodne saradnje mlađih i podršku mlađim migrantima	10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI 	10.7 Olakšati uređenu, bezbednu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi, između ostalog i kroz primenu planiranih i dobro vođenih migracionih politika
Unaprediti sistem informisanja mlađih i znanje o mlađima	16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE 	16.7 Osigurati odgovorno, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima

<p>Unaprediti učešće mladih u kreiranju kulturnih sadržaja</p>	<p>4 KVALITETO OBRAZOVANJE</p> <p>4.7 Do kraja 2030. obezbediti da svi učenici steknu znanja i veštine potrebne da se unapredi održivi razvoj, između ostalog i putem edukacije za održivi razvoj i održive stilove života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, kao i za promovisanje kulture mira i nenasilja, pripadnosti globalnoj zajednici i poštovanja kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju.</p>
--	---

Navedeni ciljevi Nacionalne strategije za mlade se operacionalizuju u Lokalnim akcionim planovima za mlade (LAPM). Lokalni akcioni planovi se donose u najširem participativnom procesu, u skladu sa metodologijom, koju utvrđuje Zakon o planskom sistemu, a usvaja ih Skupština grada/opštine. Ovi planovi treba da sadrže osnov za praćenje sprovodenja aktivnosti i dostizanja planiranih rezultata i specifičnih ciljeva omladinske politike u lokalnoj samoupravi, kao i skup indikatora, koji su utvrđeni na nivou rezultata svakog specifičnog cilja, kao i na nivou rezultata svake pojedinačne aktivnosti. Na osnovu ovih indikatora može da se prati realizacija postignutog u JLS i da se o rezultatima izveštava, najmanje jednom godišnjem resornom ministarstvu za poslove omladine.

U ovom trenutku čak 106 (73,1%) jedinica lokalne samouprave nema važeći lokalni akcioni plan za mlade. Kreiranje održivog modela za upravljanje omladinskom politikom i uključivanje ciljeva održivog razvoja u taj model, kao i kreiranje mera za realizaciju usvojenog modela omladinske politike, nemoguće je bez usvajanja Akcionog plana za mlade.

Nakon usvajanja Akcionog plana za mlade, počinje proces realizacije kao i proces praćenja, koje se realizuje u redovnim vremenskim intervalima (mesečno, kvartalno i godišnje), u zavisnosti od vrste aktivnosti, kao i postavljenih rokova za njihovo sprovodenje. Evaluacija bi trebalo da se sprovodi redovno, i to jednom godišnje, uz korišćenje različitih izvora podataka, a na osnovu utvrđenih indikatora. U zavisnosti od vrste indikatora, procenjuje

se stepen izvršenja, efekti ostvarenja, kao i institucionalne i zakonodavne promene. Svrha evaluacija je da se objektivno vrednuju sve faze i aspekti sprovođenja LAPM: uspešnost ostvarivanja aktivnosti, efektivnost dostizanja strateških i specifičnih ciljeva i očekivanih rezultata, kao i uticaj koji su oni imali na mlade, ali i na šire društvene tokove.

Da li je vaš grad/opština ima važeći Lokalni akcioni plan za mlade?

- Ukoliko ga nema, da li ste planirali da pokrenete postupak za njegovo donošenje?
- Da li ste upoznati sa procesom izrade dokumenata javnih politika u skladu sa Zakonom o planskom sistemu?
- Da li imate plan kako da osigurate participativnost procesa izrade LAP-a?
- Da li znate kako da sprovedete mapiranje ključnih institucija organizacija civilnog društva, medija, predstavnika privrede i obrazovnih ustanova koji imaju kapaciteta da se uključe u proces izrade LAP-a i u njega integrišu Ciljeve održivog razvoja prema priloženoj matrici?
- Da li ste upoznati sa metodologijom *ex ante* analize efekata koja se prema Zakonu o planskom sistemu sprovodi u procesu izrade dokumenata javnih politika?

**FAZE I KORACI ZA INTEGRISANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U PROCES IZRADE
LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA MLADE U GRADU/OPŠTINI**

1. Priprema i organizacija procesa

Aktivnost	Odgovorost za realizaciju	Rok za realizaciju	Očekivani rezultat/indikatori izvršenja
Uvodni sastanci - predstavnici Gradske/opštinske uprave Savet za mlade	Kancelarija za mlade	prva nedelja	Predstavljanje akcionog plana Definisanje broja i sastava Tematskih radnih grupa (prema oblastima iz Nacionalne strategije za mlade i podciljeva Agende 2030. Preciziranje rokova i uloge svih aktera Dogovor o daljem radu
Priprema i usvajanje nacrta Odluke o izradi Akcionog plana za mlade	Skupština grada/opštine	četvrta nedelja	Usvojena Odluka Formalno započet proces pripreme Akcionog plana za mlade
Formiranje Tematskih grupa za podršku izradi LAMP	Gradonačelnik/ predsednik opštine	drugi mesec	Rešenje o formiranju Tematskih radnih grupa Formirane Tematske radne grupe

Organizovanje informativno-obrazovnih sastanaka sa mladima (škole, fakulteti, omladinski klubovi, domovi kulture, sportski centri) i fokus grupa prema tematskim oblastima	Radna grupa Tematske grupe za podršku LAPM	treći – peti mesec	Predstavljanje procesa Predstavljanje ključnih podciljeva Agende 2030 Analiza stavova i mišljenja mladih o problemima / načinu rešavanja / postojećim uslugama Definisanje prioriteta novog Akcionog plana u skladu sa podciljevima Agende 2030 Usaglašavanje aktivnosti za rešavanje prioritetnih problema
Prikupljanje, obrada i analiza podataka Priprema ex ante analize stanja (analiza efekata postojećeg LAPM-a i ciljeva koje treba postići)	Kancelarija za mlade Tematske radne grupe	četvrti – šesti mesec	Utvrđeni osnovni pokazatelji i prikupljeni baseline podaci; Izrađeni formati za prikupljanje podataka Utvrđeni izvori verifikacije Prikupljeni podaci za izradu ex ante analize Izrađena ex ante analiza
Razrada ključnih, prioritetnih oblasti LAPM	Kancelarija za mlade Tematske radne grupe	šesti – sedmi mesec	Definisane ključne prioritetne oblasti LAPM-a; Definisani indikatori i bazne vrednosti; Pripremljena početna verzija dokumenta.

Organizovanje javne rasprave o nacrtu, objavljivanje izveštaja o javnoj raspravi	Radna grupa Tematske radne grupe	sedmi – deveti mesec	Opšta i struna javnost obaveštena o početku javne rasprave i načinu organizovanja javne rasprave; Program javne rasprave objavljena na internet prezentaciji JLS; Organizovane medijske debate, predstavljanja nacrta u omladinskim klubovima, mesnim zajednicama, zgradи gradske/opštinske uprave.
Priprema konačne verzije LAPM	Radna grupa Tematske radne grupe	deseti mesec	Pripremljena konačna verzija teksta Lokalnog akcionog plana za mlade
Usvajanje i objavljivanje LAPM	Skupština grada/opštine	jedanaesti – dvanaesti mesec	Skupština grada/opštine usvojila LAPM

7. FINANSIRANJE PROJEKATA OMLADINSKE POLITIKE KOJIMA SE OSTVARUJU CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA

Zakon o mladima u članu 26. definiše nadležnosti jedinica lokalne samouprave u sprovođenju lokalne omladinske politike. Zakon predviđa da se finansiranje potreba i interesa mlađih u jedinici lokalne samouprave vrši u skladu sa interesima i potrebama jedinice lokalne samouprave i njenim ekonomskim mogućnostima, i to za:

1. podsticanje mlađih da aktivno učestvuju u društvenim tokovima kroz afirmaciju i podršku omladinskim aktivnostima, omladinskom radu i neformalnom obrazovanju na teritoriji jedinice lokalne samouprave;
2. podsticanje udruženja mlađih, udruženja za mlađe i saveza da učestvuju u sprovođenju omladinske politike, uključujući izgradnju kapaciteta udruženja mlađih, na teritoriji lokalne samouprave;
3. osnivanje i rad kancelarije za mlađe, klubova za mlađe, omladinskih centara i dr.;
4. aktivnosti ustanova preko kojih se ostvaruje javni interes u oblastima omladinskog sektora, a koje su osnovane od strane lokalne samouprave;
5. obezbeđivanje uslova za učešće mlađih u izradi i sprovođenju lokalnog akcionog plana za mlađe;
6. stvaranje uslova za aktivno i kvalitetno provođenje slobodnog vremena mlađih, bavljenje sportom, negovanje zdravih i bezbednih stilova života, sprovođenje volonterskih aktivnosti, organizaciju obuka, seminara i manifestacija od značaja za zapošljavanje i usavršavanje mlađih, kao i za potrebe mlađih u oblasti kulture;
7. podršku aktivnostima i projektima kojima se podstiče održivi razvoj i zaštita životnog okruženja.

Prema istraživanju sprovedenom 2021. godine¹ 52 jedinice lokalne samouprave (35,9%) od 145 nemaju opredeljena sredstva za finansiranje lokalne omladinske politike. Od 93 jedinice lokalne samouprave koje imaju predviđeno budžetsko finansiranje lokalne omladinske politike, čak 41 (28,3% od ukupnog broja) jedinica lokalne samouprave izdvaja manje od milion dinara za lokalnu omladinsku politiku. Šesnaest jedinica lokalne samouprave izdvaja između jedan i dva miliona dinara za lokalnu omladinsku politiku.

¹ Boban Stojanović, Lokalna omladinska politika: Saveti za mlađe jedinica lokalne samouprave, Krovna organizacija mlađih Srbije i Grupa za analizu i kreiranje javnih politika, Beograd, 2021.

Dvadeset jedinica lokalne samouprave izdvaja između dva i 10 miliona dinara za lokalnu omladinsku politiku. Interesantno je da se među dvadeset gradova i opština koje izdvajaju između 2 i 10 miliona za omladinsku politiku nalaze i neke od najmanjih i najnerazvijenijih opština u Srbiji kao što su Lebane i Babušnica. Samo pet jedinica lokalne samouprave izdvaja više od 10 miliona za lokalnu omladinsku politiku (Beograd, Novi Pazar, Kruševac, Leskovac, Novi Sad).

Zakon o mladima je uveo pozitivnu promenu da se sredstva namenjena za finasniranje programa od opštег interesa za mlade raspodeljuju putem konkursa. Zakonom je bliže uređeno i finansiranje i sufinansiranje programa i projekata od javnog interesa za mlade, čiji su nosioci omladinska udruženja, udruženja za mlade i savezi omladinskih udruženja i udruženja za mlade, jedinice lokalne samouprave, ustanove, naučnoistraživački instituti i druga pravna lica sa sedištem u Republici Srbiji. Prema ovom zakonu, u budžetu JLS, u skladu sa njenim interesima, potrebama i ekonomskim mogućnostima, obezbeđuju se sredstva za ostvarivanje zakonom definisanih potreba i interesa mlađih. Nadležni organ grada/opštine bliže uređuje uslove i način dodele sredstava iz svog budžeta, kao i način objavljivanja podataka o predloženim programima i projektima za finansiranje, o odobrenim programima i projektima, kao i o njihovoj realizaciji.

Pravilnik o finansiranju i sufinansiranju programa i projekata od javnog interesa u oblastima omladinskog sektora precizira uslove finansiranja i sufinansiranja programa i projekata od javnog interesa u ovoj oblasti, dodatno definiše kriterijume za njihovo odobravanje, sadržinu i izgled izveštaja o realizaciji programa i projekata i način praćenja realizacije odobrenih programa i projekata. Postupkom dodele sredstava, odnosno sprovodenja programa i projekata omladinske politike se ostvaruje javni interes, te je u lokalnoj samoupravi potrebno pratiti strateške i na drugi način definisane prioritete i tako ustanovljavati pravce ostvarivanja javnog interesa koje zadovoljavaju fiansirani projekti u oblasti omladinskog sektora. Danas u Srbiji postoji snažna negativna percepcija u vezi sa transparentnošću ovih konkursa, sastavom komisija, i načinom donošenja odluka.

Na žalost, Zakonom nije propisana obaveza JLS da opredeljuje sredstva za omladinsku politiku i raspodeljuje ih putem konkursa te većina gradova i optšina nema posebne konkurse za dodeljivanje sredstava za zadovoljavanje strateških potreba i interesa mlađih u lokalnoj zajednici. Mladi očekuju od kancelarija za mlade i Saveta za mlade

da prepoznaјu njihove potrebe i reše probleme s kojima se susreću na lokalnom nivou. Istovremeno, i sami mladi treba da neposredno ili preko omladinskih udruženja ili udruženja za mlađe učestvuju u definisanju prioriteta za finansiranje.

Proces definisanja prioriteta omladinske politike koji će biti finansirani kroz projekte trebalo bi da bude iskorišćen i za promovisanje ciljeva održivog razvoja i Agende 2030 – kako bi mlađi u lokalnoj zajednici postepeno sticali znanje i praktično iskustvo u tumačenju ciljeva održivog razvoja i mehanizama javnih politika koje je potrebno primeniti kako bi se postepeno dostigli predviđeni rezultati kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou.

Ciljevi održivog razvoja se suštinski lokalizuju u omladinskim politikama gradova i opština jedino i samo kroz aktivnosti svih uključenih aktera – najvažniji akteri su omladinska udruženja i udruženja za mlađe. Nedavno istraživanje o načinu realizacije mera omladinske politike u Srbiji pokazalo je da 115 (79,3%) jedinica lokalne samouprave nemaju opredeljena sredstva za finansiranje omladinska udruženja i udruženja za mlađe (udruženja građana) za sprovođenje lokalne omladinske politike.

- Da li je u vašem gradu/opštini Kancelarija za mlađe uključena u proces pripreme budžeta JLS u skladu sa budžetskim kalendarom?
- Da li znate koji iznos sredstava se u vašem gradu/opštini izdvaja iz budžeta za vođenje lokalne omladinske politike?
- Da li imate plan kako da se u budžetski proces uključite sa projektima koji bi promovisali / afirmisali ciljeve održivog razvoja?
- Dalivaš grad/opština organizuje godišnje konkurse za finansiranje i sufinansiranje projekata koje realizuju udruženja mlađih, udruženja za mlađe i njihovi savezi?
- Da li je Kancelarija za mlađe uključena u definisanje kriterijuma za finansiranje projekata koje sprovode omladinska udruženja i udruženja za mlađe?

8. ĆEK LISTA UKLJUČIVANJA CILJEVA ODRŽIVOГ RAZVOJA U LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE

	Kriterijumi procene	Da	Ne
1.	Održana najmanje jedna obuka za članove Saveta za mlade, i partnerske organizacije mlađih i za mlade o Agendi 2030 i ciljevima održivog razvoja koji se odnose na mlade		
2.	Formirane partnerske grupe na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou sa ciljem promovisanja Agende 2030 i lokalizacije ciljeva održivog razvoja u omladinske politike na lokalu		
3.	Pripremljena ex post analiza postojećih dokumenata javnih omladinskih politika u gradu/opštini i izrađene preporuke o načinu integrisanja podciljeva Agende 2030 u ažurirane javne politike		
4.	U procesu izrade Lokalnog akcionog plana za mlade utvrđene aktivnosti, definisani indikatori i prikupljeni podaci o baznom stanju koji odgovaraju pripadajućim podciljevima Agende 2030.		
5.	Kriterijumi za definisanje "javnog interesa" za finansiranje projekata u oblasti omladinske politike su zasnovani na odgovarajućim podciljevima Agende 2030.		

9. UMESTO ZAKLJUČKA

Kancelarije za mlade, u saradnji sa Savetima za mlade, lokalnim omladinskim radnicama/ima, udruženjima za mlade i njihovim savezima i u narednom periodu (nakon usvajanja nove Strategije za mlade) će ostati najvažniji akteri omladinske politike, od kojih se очekuje da daju odgovor na širok spektar društvenih izazova sa kojima se suočavaju mladi u Srbiji, a pre svega na socijalno uključivanje mladih, aktivnu participaciju u društvu i tranziciju iz obrazovanja i obuke na tržište rada. Oslananjem na ciljeve održivog razvoja i promovisanjem koncepta i ideje Agende 2030 kancelarije za mlade dobijaju moćan zagovarački mehanizam, koji može da im pomogne da ostvare sistematski i holistički pristup međusektorskoj omladinskoj politici – od zaštite životne sredine, do smanjenja siromaštva i poboljšanja zapošljivosti i kvaliteta zapošljavanja. Zaposleni u kancelarijama za mlade svojom stručnošću, iskustvom i dobrim poznavanjem trenutne situacije mladih mogu da facilitiraju aktivnosti za mlade kojima se ostvaruju ciljevi Agende 2030 sa drugim ključnim akterima i da budu nosioci za stvaranje i razvoj međusektorskih inicijativa na sprovodenju ciljeva Agende 2030 u svojoj lokalnoj zajednici.

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Stavovi izneti u tekstu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju nužno zvanične stavove vlada Švajcarske i Nemačke, kao ni Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Priručnik je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs